СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 16. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 21. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 16. Jersey City, N. J., Wednesday, January 21, 1931. THREE CENTS.

ХТО НЕ КОЛЯДУВАВ, ТОЙ ЩЕДРУЄ НА РІДНУ ШКОЛУ.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СЕНАТОМ І ПРЕЗИДЕНТОМ ТРЕВАЄ ДАЛІ

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив 56 голосами проти 27 $25,000,000, які призначено для Червоного Хреста на допомогу потерпівшим від посухи і безробіття.

Як відомо, президент Гувер є проти того, щоби Червоний Хрест дістав допомогу з публичних фондів, а є за приватну збірку в сумі $10,000,000.

ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПОПИРАЄ ГУВЕРА.

ВАШИНГТОН. — Центральний комітет Червоного Хреста, довідавшися про сенатську ухвалу в справі $25,000,000, призначених для Червоного Хреста, заявив, що діяльність Червоного Хреста є оперта на загальній жертвенности і тої, більш як пятьдесятьлітньої традиції належить далі придержуватися.

ЗВІТ ВИКЕРШИМА ГОТОВИЙ.

ВАШИНГТОН. — Комісія для форсовання законів вже виготовила звіт про свою діяльність і вручила його президентови Гуверови. Викершем, голова комісії, держить зміст звіту в тайні. Загал найбільше зацікавлений становищем комісії супроти прогибіції. Кажуть, що одно певне, що комісія не заявилася за знесення прогибіції, ні за її модифікацію та допущення легкого вина.

ЗАПОВІДАЄ, ЩО БИЗНЕС ПОПРАВИТЬСЯ.

ШИКАГО.—Джеймс А. Ферел, президент „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен", заповідає, що ми вже перебули найгірші часи, та що тепер треба звернути всю увагу на те, щоби вернути до нормальних часів. А це наступить, коли ми будемо робити закупна, як їх робили в нормальних часах. Тоді й продукція верне до нормального.

Він каже, що треба сконцентрувати всю увагу на відносини в Злучених Державах, бо тут їх можна найскорше й найлекше поправити. А як поправляться відносини в Америці, то й у цілім світі полекшає.

МАЄТОК ВЕНЕМЕЙКЕРА.

ГАРИСБУРГ. — Маєток померлого в 1928 р. купця Родмена Венемейкера обчислено на $71,807,-000.

СКИДАЄ ВИНУ НА ПРЕЗИДЕНТА.

НЮ ЙОРК. — о. д-р Джан А. Раєн, професор католицького університету, каже, що президент винен, що є таке велике безробіття, бо він опирався тому, щоби призначити більші фонди на будови. Яких 80 економістів доказує, що треба на будови принаймні $1,000,000,000, щоби дати дійсну поміч понад 5,000,000 безробітних, а на це призначено $450,000,000. Для заради безробіттю, каже о. Раєн, треба великих сум і широкого пляну, а дорогою добродійних збірок такого лиха ніхто не відверне.

НЕ ВІДЧУЛИ ЗЛИХ ЧАСІВ.

НЮ ЙОРК. — Із звіту нюйорських 16 відділів Йонг Мен Крісчен Асосіейшен виходить, що ця організація за останній рік зросла в членах і закінчила свої рахунки без дефіциту.

НЕМА КРІЗИ В АРМІЇ ЄПАСЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Евенджелайн Бут, командантка американської Армії Спасення, подає, що в рядах організації йде боротьба за припинення автократичних метод правління, але поза тим нема ніякої крізи, бо всі є за те, щоби була задержана єдність організації в цілім світі.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ВИХОВНИЧОЇ СИСТЕМИ.

ВІНТЕР ПАРК (Флорида). — Найвизначніші американські педагоги, котрі зїхалися на конференцію, скликану заходами Ролинс Каледжу, осудили американські виховничі методи, яких уживають по каледжах. Професори ствердили, що молодь не набирає в школах охоти до поширення знання. Декан Макс Мек Кон признався, що він набрав знання „зовсім припадково". Констен Варен, президентка Сара Лоренс Каледж, заявила, що вона памятає про свій каледж те, що там учили її в найдурніщий в світі спосіб, а правдивого знання вона набралася в своїм домі.

МОЛОДЬ І ІДЕАЛІЗМ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Людвиг Фогельштайн з Ню Йорку звернув увагу 1,500 жидівських делегатів на те, що молодь зачинає тепер звертатися до ідеалізму. Він каже, що це є реакція на повоєнний матеріялізм.

Український Народе!

Кожний нарід мусить берегти своє основне право на виховання своєї молоді відповідно до своїх теперішніх і майбутніх потреб. — Без повного користування цим правом занепад нації неминучий. Бо хто сповнить завдання нації, якщо не стане тих, для яких найвища мета нації це ненарушна святість, провідна зоря їхнього життя?

Пятьдесять літ пригадує „Рідна Школа" це право й обовязок українській нації. Пів століття обєднує „Рідна Школа" під своїм прапором найширші народні маси. Вже три покоління рідношкільних діячів трудяться, щоби українська нація росла й кріпшала; щоб її члени задивлені в найсвітліші хвилини української минувчини, памятаючи про те все, що зустрічало український нарід на його історичному шляху, йшли послідовно й невпинно вперед.

Серед темряви, байдужности й зневіри, серед захоплюючих хвиль, а дуже часто серед незвичайно важких умовин — складено за 50 літ безліч жертв і витрачено чимало труду всього громадянства для здійснення рідношкільної ідеї, основаної на високих засадах християнської етики й моралі.

Вислідом цих збірних зусиль останніх поколінь стало те гаряче бажання НАЦІОНАЛЬНОЇ школи, що примушує народню масу до жертв за здобуття цього основного права.

Вислідом цих зусиль є сотні істнуючих і колишніх шкіл та виховних заведень, які протягом довгого віку створила „Рідна Школа", даючи знання масам української молоді та підносячи культурний рівень нації.

Вислідом цих зусиль є це многотисячне число молоді вихованої в національному дусі, любові до своєї Церкви й свого Народу.

Пятьдесять літ праці завершує Товариство „Рідна Школа". — З гордістю глядить на свій до тепер пройдений шлях. Богата досвідом, загартована важкими ударами — збирається в новому півстолітті перевести широкі й важкі завдання. Вже ювилейний рік мусить дати товчок до здвигнення у Львові будинку для промислових шкіл. У тому році мусить повстати ОСНОВНИЙ ФОНД, який давби Товариству змогу не зупинюватися посеред праці. В ювилейному році мусить кожна закутина української землі під Польщею піднести клич: хочемо для наших дітей „РІДНОЇ ШКОЛИ". — В тому році мусить кожна українська оселя й кожна українська одиниця звеличати мозольну працю останніх поколінь над національним вихованням. Кожне з них мусить і по своїм силам причинитися до створення кріпкої матеріяльної основи для „Рідної Школи", якої завданням є виховати моральну, сміливу, сильну й практичну молодь з любовю та пошаною до праці.

Оцим проголошуємо 1931 рік, РІК ПЯТЬДЕСЯТИЛІТТЯ „Рідної Школи"

Ю В И Л Е Й Н И М Р О К О М

Нехай у цей ювилейний рік стануть при „Рідній Школі" думкою й ділом усі ті, що мріють про інший, кращий час.

Нехай у цей ювилейний рік зникнуть перед порогом „Рідної Школи" всі ті ріжниці, які нас ділять.

Нехай нас усіх злучить як УКРАЇНЦІВ довкола великих завдань для національної майбутности — „Рідна Школа"!

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":
Ілля Кокорудз, голова; Д-р Мирон Коновалець, секретар; о. Василь Базюк, І. містоголова; Михайло Яворський, ІІ. містоголова; д-р Кость Кисілевський, скарбник; Никифор Даниш, Володимир Децикевич, Августин Домбровський, Іван Залуський, д-р Осип Залужний, Іван Корчинський, Володимир Кузьмович, Теодор Мартинець, о. Василь Навроцький, Степан Похмурський, Михайло Струтинський, Неонілля Селезінкова, Софія Федорчакова.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕПИСКОПАТ:
Андрей, митрополит; Григорій Хомишин, епископ станиславівський; Йосафат Коциловський, епископ перемиський; Никита, епископ патарський; Григорій Лакота, епископ помічник перемиський; Іван, епископ помічник львівський; Іван Лятишевський, епископ помічник станиславівський.

ЧЛЕНИ-ОСНОВНИКИ „РІДНОЇ ШКОЛИ":
Юліян Романчук, президент; Роман Заклинський, емер. професор член-основник; о. Александер Стефанович, емер. професор член-основник.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ:
Д-р Антін Горбачевський, сенат., гол.; Дмитро Великанович, посол, секр.; посли: Михайло Галущинський, д-р Володимир Загайкевич, Остап Луцький, д-р Степан Баран, Сергій Хруцький, Гриць Тершаковець.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА:
Голова: д-р Кирило Студинський, заст. гол.: д-р Володимир Левицький, д-р Мирон Кордуба.

ПРОСВІТА:
За голову: д-р Іван Брик, заст. секр.: С. Магаляс.

РЕВІЗІЙНИЙ СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ:
Посол Остап Луцький, директор; Іван Филипович, директор.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР:
Голова: о. Тит. Вонаровський, секретар: інж. Андрій Палій.

ЦЕНТРОБАНК:
Д-р Кость Левицький, Омелян Саєвич.

ЦЕНТРОСОЮЗ:
Юліян Шепарович, директор; інж. М. Творидло, директор.

НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ:
Микола Заячківський, директор; д-р Бариляк, директор.

СОЮЗ УКРАЇНОК:
Голова: посол Мілена Рудницька; секретар: Надія Макарушкова.

БАНДУРИСТ:
Голова: Богдан Рак; секретар: Сид. Герасимович.

БОГОСЛОВСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО:
о. проф. д-р Йосиф Сліпий.

БОЯН:
Голова: Міпс Гумецний; секретар: Оксана Левицька.

БУДУЧНІСТЬ:
Голова: Евстахія Тишинська; секретар: Ольга Гладилович.

ВІДРОДЖЕННЯ:
Голова: д-р Іван Раковський; секретар: д-р Софія Парфанович.

ВЗАЇМНА ПОМІЧ:
За голову: Михайло Таранько; Андрій Зелений, директор.

ДНІСТЕР:
Володимир Децикевич, президент; Ярослав Колтунюк, директор.

ЗОРЯ:
Голова: Степан Гевак; секретар: Іван Ковалишин.

ЛУГ:
Голова: д-р Роман Дашкевич; за секр.: Іванна Мамчаківна.

МАРІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО МОЛОДІ:
Голова: о. д-р Йосафат Маркович; заст. гол.: о. д-р Іван Фіголь, о. сов. Леонід Лужницький.

МАСЛОСОЮЗ:
Інж. Андрій Мудрик, директор; інж. Андрій Палій, директор.

МЕДИЧНА ГРОМАДА:
Голова: В. Врецьона; секретар: Остап Воронка.

МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО:
Голова: Теодор Голіян; секретар: Гладкий.

МОЛОДА ГРОМАДА:
Семен Український, д-р Володимир Гнатевич.

МУЗИЧНЕ ТОВ-О ІМ. М. ЛИСЕНКА:
Голова: М. Дрималик; секретар: Іляр. Гриневецький.

„СИЛА" — Т-во ЗАРІБНИКІВ:
Голова: о. А. Каштанюк; секретар: Іван Козицький.

СОКІЛ:
За голову: Евстахій Стеблецький; справник: Степан Корецький.

СОЮЗ АДВОКАТІВ:
Голова: д-р Кость Левицький; за секретаря: д-р Михайло Волошин.

СОЮЗ КУПЦІВ:
Голова: Гр. Ганудяк; секретар: Орест Радловський.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПРИВАТНИХ СЛУЖБОВИКІВ:
За голову: д-р Ярослав Олексишин; секретар д-р М. Матюшенко.

ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ МОГИЛ:
Голова: д-р Павло Кривуцький; секретар: Александер Карпінський.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ ПОЛІТЕХНІКИ „ОСНОВА":
Голова: Микола Париняк; секретар: Степан Мілянич.

УКРАЇНСЬКЕ ГІГІЄНІЧНЕ ТОВАРИСТВО:
Голова: д-р Маріян Панчишин; секр.: Іван Борим.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ:
М. голова: д-р І. Гижа; секретар: М. Бризинський.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО „ЗАХОРОНКА":
Голова: Олена Гординська; секретар: Стефанія Филиповичева.

УКРАЇНСЬКЕ КРАЄВЕ ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ДІТЕЙ І ОПІКИ НАД МОЛОДЮ:
Голова: Модест Каратницький, секр.: Р. Мармаш.

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЛІКАРІВ:
Гол.: д-р Максим Музика; секр.: д-р Остап Прийма.

УКРАЇНСЬКЕ ТЕХНІЧНЕ ТОВАРИСТВО:
Голова: інж. Евген Нагірний; секретар: інж. Дем. Пеленський.

УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА:
Голова: Володимир Радзикевич; секретар: д-р Олена Степанів Дашкевичева.

ГОЛОВИ ПОВІТОВИХ КРУЖКІВ „РІДНОЇ ШКОЛИ":
Бережани — д-р Володимир Бемко, **Бібрка** — д-р Ярослав Дудикевич, **Ходорів** — Олександер Саляк, **Богородчани** — о. Кость Білинський, **Солотвина** — Ольга Чорненкова, **Борщів** — Петро Гораль, **Броди** — Гнат Панас, **Бучач** — д-р Михайло Гринів, **Монастириська** — о. Любомир Білинський, **Городенка** — о. Василь Комаринський, **Городок** — о. Епіфаній Роздольський, **Добромиль** — Теодозій Будзиновський, **Долина** — д-р Олександер Дереш, **Дрогобич** — д-р Віктор Павлавський, **Жидачів** — о. Михайло Хвалюк, **Жовква** — д-р Іван Романків, **Мости великі** — д-р Іван Малко, **Заліщики** — Рожа Будзинська, **Глусте** — д-р Іван Гумецький, **Збараж** — д-р Володимир Гамаль, **Зборів** — д-р Василь Лушпинчук, **Золочів** — д-р Осип Залужний, **Калуш** — Олександер Діди́цький, реєнт, **Войнилів** — о. Софрон Іваницький, **Камінка Стр.** — о. шамб. Михайло Цегельський, **Буськ** — о. Сильвестер Калинович, совітник, **Коломия** — д-р Іван Черінявський, **Копичинці** — Василь Шмата, **Гусятин** — о. Теодор Раченко, **Косів** — д-р Маріян Гардецький, **Краків** — о. Павло Хруш, **Львів** — Михайло Бадлюк, **Лісно** — о. Юліян Шуплат, **Устріки долішні** — о. Михайло Жарський, декан, **Любачів** — о. Михайло Гірняк, **Мостиська** — інж. Микола Бурий, **Судова Вишня** — о. Степан Крупський, **Надвірна** — д-р Іван Саноцький, **Делятин** — д-р Осип Левицький, **Перемишль** — Теодор Гоза, **Перемишляни** — д-р Франц Свістель, **Печеніжин** — Осип Андрійович, **Підгайці** — Андрій Когут, **Рава Руська** — о. Антін Твердохліб, **Угнів** — Волод. Петришин, **Радехів** — д-р Ярослав Селезінка, **Рогатин** — о. Ів. Щербанюк, декан, **Рудки** — о. Юрій Кміт, **Самбір** — д-р Микола Галущинський, **Лука** — Петро Луцький, **Скалат** — о. Антін Онуферко, совітник, **Грималів** — о. декан Іван Іванчук, **Сколе** — д-р Степан Булак, **Снятин** — о. проф. Йосиф Троць, **Сокаль** — д-р Лев Хоминський, **Белз** — Василь Чернецький, **Станиславів** — д-р Іван Волянський, **Галич** — о. Василь Чопей, **Старий Самбір** — Осип Білобрам, **Хирів** — Клим Лешега, **Стрий** — о. Роман Височанський, **Сянік** — Теодор Ваньчицький, **Теребовля** — Павло Чайківський, **Тернопіль** — д-р Степан Брикович, **Товмач** — Зеновій Кисілевський, **Турка н/Стр.** — Евгенія Городиська, **Чортків** — д-р Михайло Росляк, **Яворів** — д-р Михайло Фільц, **Ярослав** — о. Киприян Хотинецький, шамбелян.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ

ІНДІЯ МАЄ ОДЕРЖАТИ АВТОНОМНИЙ УСТРІЙ. БУДЕ АМНЕСТІЯ ВСІМ ПОЛІТИЧНИМ ВЯЗНЯМ.

ЛОНДОН (Англія). — На десятому тижні своєї праці конференція між представниками ріжних індуських груп та провінцій і англійським урядом закінчилася згодою. Мек Донелд, закриваючи останнє засідання конференції „довкола круглого стола", виголосив довшу промову. В своїм промові він підкреслив, що британський уряд, не зважаючи на те, чи при владі буде робітнича партія, чи консерватисти, чи ліберали, однаково буде виконувати угоду, до якої тепер прийшло.

Згідно з цією умовою Індія одержує широкі права самоврядування, для чого мають бути створені провінціяльні, а також федеральний індійський парлямент. Ці парляменти будуть створені по типу американського конґресу. Права окремих кляс, каст та ґруп населення по можности зрівнані так, щоби кожда ґрупа населення мала відповідну скількість своїх заступників у парляментах.

Британський уряд залишає за собою контролю індійських фінансів, закордонної політики та армії. Всі інші справи переходять до заряду індуської влади. В свому внутрішньому життю окремі індуські провінції будуть користуватися широкими автономними правами. Всі політичні вязні в скількости 50,000 на чолі з Ґандієм негайно одержать амнестію, як тільки буде встановлений цивільний спокій і лад в Індії.

Тому, що в Індії залишилися ще деякі скрайні ґрупи, які не брали участи в конференції, рішено запросити їх на окрему конференцію, щоби нарешті прийти до повного порозуміння. Британія забезпечує права національних меншин в Індії й буде пильнувати, щоби тих прав не порушувано.

Назагал англійське суспільство приняло з задоволенням висліди праці конференції, а король прислав своє побажання, щоби всі постанови конференції були як найскорше здійснені.

НЕЗАДОВОЛЕНІ ПРОМОВОЮ МЕК ДОНЕЛДА.

БОМБЕЙ (Індія). — Ґандісти незадоволені промовою Мек Донелда, бо він не заявив категорично, що 50,000 політичних вязнів будуть негайно звільнені з вязниць. Поки це не станеться, кажуть ґандісти, доти не буде спокою в Індії.

ТУРКИ ЗАСТУПАТИМУТЬ АМЕРИКАНСЬКІ КОНСУЛЯТИ.

МОСКВА (СССР). — Тому, що американських консулярних представників нема в радянській Росії, а там перебуває значна скількість Американців, ними будуть опікуватися турецькі консуляти. Але вони не зможуть боронити Американців перед радянською владою. Опіка їх обмежуватиметься лише полагодженням деяких формальностей, як наприклад виданням ріжних афідевітів і т. п.

РОСІЮ ПОКЛИЧУТЬ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Комісія в складі шістьох міністрів справ закордонних вирішила запросити до участи в конференції по утворенню федерації Европи Росію та Туреччину. Обидві ці держави, як не-члени Ліґи Націй, мають брати участь лише при рішенню економічних справ.

ЗАСІДАННЯ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — 19. січня розпочалися засідання Головної Ліґи Націй. Після впорядкування президії засідань Рада почне обговорювати справи, які стоять на черзі. Найважнішою справою в цій сесії Головної Ради буде справа скликання слідуючої конференції по обеззброєнню всіх держав. Треба буде точно установити час скликання цієї конференції.

Другою важною справою є полагодження польсько-німецьких непорозумінь для німецької меншости в Польщі. Потім багато часу буде уділено також справі міжнародньої торговлі наркотиками.

ДОПОМОГА СХІДНИМ ЗЕМЛЯМ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Істнування польського коридора, який відтинає від Німеччини Східну Прусію та взагалі порушує економічне життя східних провінцій Німеччини, поставило ці її частини в тяжке економічне становище. Після обізду сходу Німеччини канцлером Брінінґом уряд почав розробляти проект допомоги економічному відродженню тих частин німецької держави.

Для поліпшення й упорядкування економічного стану сходу Німеччини треба принаймні яких 250,-000,000 долярів, котрі мають бути витрачені на протязі 6 років. Відповідний законопроект уже розроблюють, щоби його незабаром внести до райхстагу на розгляд і затвердження.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА РОБІТНИЧЕ ПРАВО

Живемо в таких часах, коли маємо міліони рук до праці, а праці нема. Ми є свідками, що мабуть нема такої праці й такої платні, на які не було би охочих, без огляду на це, яка важка й довга була би праця й яка низька заробітна платня.

І от з того боку звертає на себе загальну увагу ткацький страйк в Денвил, в стейті Вірджінії. Про нього тепер мало пишуть, бо страйк не потягає за собою ніяких заворушень. Та всеж таки він тягнеться вже довгими тижнями і несе тисячам робітничих родин, як звичайно — нужду й розпуку.

На страйк вийшли робітники двох ткацьких фабрик: Ден Рівер Катон Милс і Ріверсайд. А страйкують робітники за те, щоби добитися кращих умовин праці. Страйкують між іншим і за те, що їм обтято й так невелику заробітну платню. Та сама платня не являється в тім страйку рішаючим чинником. Бо страйк цей ведеться головно за право робітника організуватися в робітничі юнії, а також і за те, щоби в тих юніях робітник мав рішаючий голос. А того саме робітникам на полудні відмовляють.

Складається так, що саме тепер страйкують робітники в такій фабриці як Ден Рівер Катон Милс, де умовини праці для робітника ще найкращі з усіх фабрик полудня. Дотого самі робітники уважають президента цеї фабрики за свого приятеля. А Містер Фицджеральд, котрий має у своїх руках більшість шерів отсеї фабрики, каже, що він не має нічого проти того, щоби робітники організувалися, але так, щоби в тій робітничій організації він був босом, бо він краще розуміє робітничі справи і вимоги ніж самі робітники. Фабрикант хоче отже бути босом у фабриці й у робітничій юнії.

От і тому страйк в Денвил має неабияке значіння. Ціле полудне глядить на ту малу місцевість, яка славна з того, що звідтам вийшло колись перше світло, яке пхнуло робітника до боротьби за кращі права. І тепер у важких часах безробіття і нужди приходиться робітникам в Денвил видержати страшну пробу й страйкувати, щоби тою дорогою забезпечити робітниче право на юнійну організацію.

І тим то тихий і нерозреклямований широко страйк повинен знайти широку симпатію серед робітництва. Він повинен бути взірцем, як треба робітникови боротися і видержувати в боротьбі й покидати роботу навіть в таких безробітних і голодних часах як теперішні, коли ходить за заховання робітничого принципу. Бо тільки таким шляхом видержаности збудується робітничу свідомість і силу, а вони доперва заважать на кращій долі робітника.

БУДУЧЧИНА СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ

Біжучого року минуло вже десятиліття, як припинилась оружна боротьба та громадянська війна на Сході Европи. Зрозуміло, що за той час сталися там, як величезні національно-політичні зрушення в народніх масах, так і дуже значні зміни в соціяльно-економічній структурі тих народів, що мали нещастя опинитися під суворим режімом пролетарської диктатури. Мало того, колишня Російська Імперія — „єдина та неподільна" — перетворилася у Спілку Совітських Республик, до складу якої нині входять такі номінально незалежні держави: Російська Федеративна Республика, Українська республика, Білоруська Республика, Закавказька Федеративна Республика (Грузія, Вірменія та Азербейджан) та три Закаспійські Республики (Узбецька, Туркменська і Таджикська).

Такий розподіл бувшої царської Росії на ряд національних республик стався не припадково, а навпаки, цілком природньо та убомовлений тим фактом, що ці країни протягом 1917—18 р.р. були цілком відділилися від Росії, утворивши власні незалежні держави. На жаль, вони з ріжних причин не були встані витримати затяжної оружної боротьби проти російських червоних та білих імперіялістів, і протягом 1920—21 р.р. Москва збройною силою поширила своє панування також і на їх терени.

Проте московська совітська влада, налякана небезпекою сепаратизму взагалі та рахуючись до певної міри з національними і господарськими аспіраціями цих окупованих країн, не відважилася цілком скасувати їх державність, а тому саме в 1923 р. створено Союз Совітських Республик. Себто за винятком козацьких країн (Кубань, Дон), які протягом 1917—19. р.р. теж були незалежними державами, а нині входять безпосередньо до складу Совітської Росії (з них утворено Північно- Кавказький Край), всі інші національні республики принаймні формально затримали державну незалежність (мають власні республиканські уряди і не належать до Совітської Росії). Слід також підкреслити, що якраз остання уважається Федеративною Республикою та складається з цілого ряду цілком московських областей, декількох країв з мішаним населенням і кількох автономних національних республик (татарська, дагестанська, башкирська, киргізька, буряцька і т. д.).

Звичайно домінуючу ролю у Совітському Союзі відограє Росія, бо якраз там найміцніше закріпилася большевицька влада, бо вона є найбільшою совітською республикою (має до 100 міліонів населення, з того Москалів коло 65 міліонів, тоді як всі інші республики мають лише понад 50 міліонів, з чого Москалів не буде навіть 5 міліонів), бо совітська влада спирається переважно на російські елементи, бо Москва керує всею господарською політикою, бо совітська Компартія складається головчином з російських та жидівських комуністів, бо взагалі Росія є центром Совітського Союзу, а інші совітські республики являються лише колоніяльними теренами, дуже вигідними для її господарського розвитку, а крім того Москва використовує їх як стратегічний терен або розгонове колесо для своєї імперіялістичної експанзії.

Себто в Европі до певної міри небезпідставно поширені погляди, що істнування совітських незалежних республик є фікцією, що фактично під назвою Совітського Союзу на міжнародньому форумі виступає власно Росія, а тому, мовляв, можливий занепад большевицької диктатури з неминучістю приведе до реставрації колишньої російської великодержавности в тій або іншій формі та до відновлення її панування на всіх тих теренах, які належали раніше до Російської Імперії або принаймні на тих, що нині знаходяться під режимом пролетарської диктатури.

Зрозуміло, що таке припущення не являється цілком безпідставним, бо російські антибольшевицькі чинники справді намагаються не лише повалити большевицьку владу, а одночасно з цим бажають відновити Росію майже в колишніх межах. Проте неслід забувати, що Українці та інші в свою чергу рішуче поборюють не тільки сучасну совітську окупаційну владу, а також всіма можливими засобами провадять боротьбу за відновлення власних незалежних держав. Себто боротьба за будуччину східньої Европи полягає не лише в тому, щоб знищити большевицький режім, а також щоб добитися загального та сталого замирення Східньої Европи.

На нашу думку реставрація Росії є дуже мало ймовірною, а головне зовсім недоцільною, бо вона не розвязалаб східньо-европейської проблеми, бо така реставрація булаб лише тимчасовою та причиниласяб до нових безнастанних чварів і оружної боротьби на Сході Европи. Взагалі ми переконані, що не можливо повернути колесо історії назад: бувша Росія перестала існувати і ніколи вже не може відновитися. Тай потреби в тому нема, бо вона була тюрмою народів, бо своєю імперіялістичною експанзією Росія затримувала належний господарський та культурний розвиток всіх східньо-европейських націй, що послідовно й привело передовсім російську націю до того большевизму, який став загрозливим чинником та пересторогою для цілого світу.

Навпаки, ми певні, що занепад большевицької диктатури причиниться до того, що Совітський Союз розпадеться на цілий ряд національних держав, що нинішні совітські республики знову стануть незалежними державами, як то вже й було після повалення царського режиму в 1917 р. Мало того, від Росії відділяться також Північний Кавказ, Кіргіська автономна республика, Дагестан, а може ще й деякі інші терени, себто той процес розпаду російської імперії, що тимчасово затримали большевики, з неминучістю дійде до кінця. Самі російські імперіялісти дуже серіозно рахуються з такою небезпекою, а томуй роблять ріжні заходи, щоб навіть за допомогою большевицького апарату затримати та придушити той сепаратистичний рух, який безупинно шириться по совітських незалежних і автономних республиках.

Ми не знаємо, коли та за яких саме обставин згине большевицька диктатура, проте нема сумніву, що у звязку з цим вибухне на Сході Европи ряд збройних конфліктів поміж Росією та Україною, а також іншими країнами, що боряться за свою державну незалежність, наскільки Росія буде намагатися знову їх поневолити.

Характерно, що російські патріоти ранійше виправдували свої імперіялістичні змагання тим, що Росія не може існувати у своїх етноґрафічних межах, коли втратить чорноморські порти, український вугіль, залізну руду та металюрґію або північно-кавказьку нафту та збіжжя, закавказький манґан та нафту або туркестанську бавовну та скотарство. Тимчасом не слід забувати, що Росія ніколи не користалася чорноморськими портами для свого власного вивозу чи довозу, що 95% всього зовнішного торгу через ці порти припадає на Україну, Північний Кавказ та закавказькі країни.

Свого часу Росіяни галасували, що Росія не зможе обійтися також без вже втрачених балтійських портів, а тимчасом дійсність не виправдала цих помилкових тверджень. Крім того не слід забувати, що Росія завжди зможе користатися як балтійськими так і чорноморськими портами, наскільки справді матиме в цьому потребу, на підставі певної торговельної угоди поміж Росією та чорноморсько - балтійськими країнами.

Далі, нині самі Росіяни поволі переконуються, що етноґрафічна Росія теж посідає величезні власні природні богацтва, особливо на Уралі та в Сибіру (вугіль, залізна руда, нафта, кольорові металі і т. д.), що необхідно лише належним способом налагодити їх експльоатацію, а тоді Росія матиме цілком вистарчаючу власну металюрґію і взагалі важку індустрію. Цікаво, що вже навіть за панування совітської влади етноґрафічна Росія в 1933 р. добуватиме: 40 міл. тон вугля і 10 міл. тон залізної руди та вироблятиме 8 міл. чавуну, себто матиме власну важку індустрію, навіть більшу за ту, яку посідала вся Російська Імперія в 1913. р. І нема сумніву, що з часом Росія зможе поширити видобуток вугля та залізної руди, а також продукцію чавуну ще принаймні в два, три рази.

Зважаючи на те, що вище наведені арґументи про неможливість господарського розвитку Росії без України та інших національних республик вже втратили будьяке значіння, російські імперіялісти намагаються нині доказати, що якраз Україна, Північний Кавказ або закавказькі чи закаспійські країни не посідають належної господарської самовистарчальности, щоби бути незалежними державами. Такі арґументи мають ще меншу слушність, бо ці країни вже були незалежними державами протягом 1917—21. р. р., а крім того вони мають, не кажучи вже про Україну, більшу господарську самовистарчальність, як цілий ряд европейських країн.

Ми не маємо можливости цим разом зупинитися на тій проблемі докладнійше, — на цю тему ми напишемо окрему статтю; зазначимо лише, що, наприклад, Естонія, Латвія, Литва та Фінляндія існують вже понад 10 років, а тимчасом вони посідають без порівнання значну меншу господарську самовистарчальність, як Україна та інші совітські республики.

Цілком зрозуміло, що російські імперіялісти взагалі не бажають примиритися з фактом, що Росія може втратити колишню ґеґемонію на Сході Европи, а тому вони безперечно будуть намагатися збройною силою затримати своє панування над тими теренами, які здобула була шляхом безнастанних війн царська Росія протягом попередніх 100—150 років. Проте не треба забувати, що етноґрафічна Росія посідатиме лише 75 міл. населення, з чого лише 65 міл. Росіян, бо решта понад 75 міл. цілком відділяться та утворять власні держави. Себто майбутня Росія власно не матиме ніякої мілітарної чи господарської переваги супроти України (50 міліонів населення) та її спільників у боротьбі за будуччину Східньої Европи.

Звичайно з часом російські патріоти переконаються, що такий природний розподіл східньої Европи на ряд незалежних національних держав є також в інтересах самої московської нації, бо вона позбудеться можливости та навіть потреби провадити імперіялістичну політику, а натомісць скерує всю свою увагу на належний розвиток власної культури та на розбудову народнього господарства.

Таксамо Україна, здобувши собі незалежну державність та обєднавши всі українські землі, стане не лише рішаючим чинником рівноваги на Сході Европи, а буде, так мовити, могутньою фортецею сталого миру та загальної консолідації.

Нарешті Польща буде змушена внаслідок подій та загальних змін або навіть мілітарно силою відмовитися від панування над українськими землями і перетворитися справді в національну державу та здобуде собі належну можливість для мирного культурного і господарського розвитку, наскільки польські патріоти нарешті зрозуміють, що польська нація, як з причини своєї малочисельности (17—18 міл). так ще більше господарської слабости, цілком безсильна провадити ту великодержавну політику, яка вже раз привела Польщу до загибелі.

Нема сумніву, що наш проєкт розвязання східньо-европейської проблеми богатьом короткозорим людям може здаватися не тільки не зовсім реальним, а навіть утопійним. Проте це легко пояснити тим, що чимало людей ще й досі живе та мислить старими передвоєнними політичними катеґоріями про відносини на Сході Европи або знаходиться в полоні певних ілюзій, викликаних існуванням Совітського Союзу.

Навпаки, ми певні, що люде, які обзнайомлені з тисячлітньою історією Східньої Европи та уважно слідкували за подіями останніх 15 років, а також належним способом поінформовані про сучасну ситуацію в Совітському Союзі, безперечно повинні признати, що наша концепція розподілу Східньої Европи на ряд незалежних національних держав є цілком реальною, своєчасною та доцільною, бо лише вона може забезпечити справжний сталий мир на Сході Европи та уможливить її загальну консолідацію на ґрунті взаємного господарського і культурного співробітництва усіх східньо-европейських націй.

В. Богуш.

Антін Чехов.

СМЕРТЬ УРЯДОВЦЯ

Одного гарного вечора неменьше гарний інтендант Іван Дмитрович Червяків сидів у дрягому ряді крісел і глядів крізь льорнетку на сцену, де грали „Корневільські дзвони". Глядів і чувся дуже щасливий. Та нараз... — в опсвіданнях часто стрічається це „нараз" — автори мають рацію: у житті стільки несподіванок! Отже нараз... зморщив лице, завернув очима, здержав віддих... і апчих! Пчихнув, як бачите. Нікому і ніде не заборонено пчихати. Пчихають мужики та поліцмайстри, а часом навіть і тайні радники. Всі пчихають. Червяків нітрохи не збентежився, витер ніс хусткою і, як чемна людина, оглянувся довкола, чи не перешкодив кому своїм пчиханням. І щойно тепер трохи збентежився. А саме, побачив, що дідусь, який сидів перед ним у першому ряді крісел, витирав собі дбайливо рукавичкою лисину та шию і щось мимрив під носом. Червяків пізнав, що цей дідусь то цивільний ґенерал із виділу комунікації, Бризжалів.

— ... Я обплював його... — подумав Червяків. — Він, щоправда не мій шеф, усеж таки якось неприємно. Треба його перепросити.

— Перепрошую. Я обплював пана... та це не нарочно.

— Це нічого.

— Даруйте, пане, ради Бога! Таж я... я не хотів...

— Алеж сидіть, будь ласка. Не перешкаджайте слухати!

Червяків збентежився, усміхнявся придурковато і став глядіти на сцену... Глядів, одначе вже не чувся такий щасливий, як передше. Мучив його неспокій. На перерві підійшов до Бризжалова, повертівся біля нього, поборов страх і пробурмотів:

— Я вас обплював,.. Даруйте, пане,... не тому, щоби...

— Алеж дайте спокій... Я вже забув, а ви все тесаме! — сказав ґенерал і нетерпляче ворохнув губами.

... Забув... а з очей виглядає якось так зле... — подумав Червяків і приглянувся підозріло ґенералові.

— Навть говорити не хоче. Треба йому вияснити, що я зовсім не хотів... що то закон природи, бо готов подумати, що я хотів плюнути на нього.

Коли, Червяків вернувся додому, розповів жінці, що йому приключилося. Жінка, як йомя здавалося, прийняла це доволі спокійно. Зпочатку, що правда, злякалася, колиж довідалася, що то чужий, вспокоїлася.

— Всеж таки зайди до нього та перепроси, — сказала. — Подумає, що ти не вмієш поводитися в товаристві.

— Ось саме й то! Я перепросив його, та він якось так дивно... Ні словечка не сказав, щоби я вспокоївся. Зрештою і часу не було на балачку.

На другий день Червяків надягнув новий урядовий однострій, обстригся та пійшов до Бризжалова.

Коли ввійшов у ждальню, побачив богато інтересантів, а між ними і самого ґенерала, що вже почав приймати подання. Коли полагодив кількох інтересантів, кинув оком на Червякова.

— Вчора, в „Аркадії", коли ексцеленція пригадує собі — став говорити інтендант — я пчихнув і... не хотячи обплював... Перепра...

— Що за дурниці!... Бог зна що! Чого хочете? — спитався ґенерал найближчого інтересанта.

... Не хоче говорити! — подумав Червяків і поблід. — Видно, гнівається... Ні, це годі так лишити... Я йому вияснію.

Коли ґенерал полагодив з останнім інтересантом і пустився до внутрішніх апартаментів, Червяків пійшов за ним і пробелькотів:

— Ексцеленціє! Коли осмілююся забирати вам час, то лише тому, можу сказати, що я жалію. Я не хотячи, самі знаєте!...

Ґенерал виглядав тепер так, начеб йому на плач збиралося і махнув рукою.

— Та ви просто берете мене на глум — сказав і зник у дверях.

... Щож це за глум? — подумав Червяків. — Це ніякий глум. Ґенерал, а не може зрозуміти! Коли так, то я не буду більше оправдуватися перед тим зарозумільцем. Чорт його побери! Напишу йому листа, а ходити не буду. Далебі, не буду!

Так роздумував Червяків. як вертав додому. Листа до ґенерала не написав. Думав, думав — і ніяк не міг придумати листа. Треба було найближчого дня самому йти й усе вияснити.

— Я приходив учора забирати час ексцеленції, — став він виправдуватися, коли ґенерал глянув на нього допитливо — не тому, щоби глумитися, як ексцеленція були ласкаві сказати. Я перепрошував за те, що обплював... а глумитися я і не думав. Я не важився би глумитися! Бо колиб ми позволяли собі на жарти, то ніякого пошанівку не буде для людей.

— Геть відсіля! — заревів ґенерал і ввесь задріжав та посинів.

— Щ-о? — спитав пошепки Червяків і малощо не зомлів із переляку.

— Геть відсіля! — заревів ґенерал, тупаючи ногами.

У животі Червякова щось обірвалося. Він нічого не бачив і не чув, відступив до дверей та вийшов... Поволікся машинально додому, не зняв однострою, поклався на канапі та... помер.

З російського переклав
М. Н.

ВУЛИЧНІ ЛІХТАРНІ ЗА РИМСЬКИХ ЧАСІВ.

Ще перед Різдвом Христа вулиці Риму освітлювали ліхтарнями, в яких були каганці з оливою. Пізніше довгі віки ніхто не дбав про освітлювання вулиць. Щойно в році 1524-тім появився декрет, який наказував мешканцям, щоби вони дбали про освітлювання вулиць. Саме кожний власник вікна мусів від 9 ої год. вечером до пізної ночи держати на ньому горіючу свічку.

A UKRAINIAN VICTIM OF POLISH ATROCITIES TO HIS BROTHER IN CANADA DESCRIBES THE POLISH PUNITIVE EXPEDITION.

South Bend, Indiana, November 18, 1930.

To the Editor of "Svoboda."

I received the following letter from my brother in Canada. It was written to him by another brother at home.

The letter follows:

My dear brother: I am sending you the news, sad news. I am writing you the particulars about our home. On October there came to our house Polish Uhlans, as a punitive expedition. It was about 5 o'clock in the morning. They surrounded the house, and four Uhlans entered. They ordered, "Don't move a step!" and dragged us all from our beds. A true Last Judgment began. They dragged father into the barn and beat him so that he become unconscious. Afterwards they took Peter and beat him badly. And your wife, Mary, they dragged by her hair through the courtyard, toward the barn... She defended herself as well as she was able and they could not take her to the barn. It took four of them to knock her to the ground. They choked her and beat her with whatever they laid their hands upon. Later they left her there lying unconscious. Till this day, October 16, she has not recovered. In her delirium she is calling you, "Where is my Philip?" Sister Helen was also beaten, but on October 15 she left her bed. Your wife was also whipped, because, they said, she had been a Pole and married a Ukrainian. They took her for the other sister. They twisted father's arms till they sprained. Father is recovering, and so is Peter. After the flogging they arrested father, Peter and me, took us to the communal office where they continued their persecution. Father and Peter were released in the evening, while I was detained until the noon of the next day and maltreated. Finally they released me, too. Such is the news from your home. Your wife, brother, seems to be insane. She does not sleep. Even should she recover, she might remain forever of unsound mind.

Come home as soon as possible. Your brother...

ПРИЄДНУЙТЕ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

На підставі ухвали екзекутивного комітету У. Н. Союза з дня 25. жовтня 1930 р.,

отсим проголошується

ВЕЛИКУ ТРИМІСЯЧНУ КАМПАНІЮ

ОРГАНІЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

В ЛИСТОПАДІ І ГРУДНІ 1930 РОКУ І В СІЧНІ 1931 РОКУ.

Приєднуйте дітей до своєї рідної організації. Підготовляйте своїх наслідників. Будуйте свою організацію на користь і славу собі та свому поколінню. Скріпляйте свою національну твердиню, У. Н. Союз в Америці, на пожиток і славу свому поневоленому Народови.

В рідним нашім краю вороги нищать наші національні і культурні здобутки. Браття й Сестри наші, хоч знаходяться в крайній нужді і розпуці, не піддаються, але знищене відбудовують. Тому й нам, хоч пригнобленим нависшими хмарами економічної кризи і страхіттям безробіття, не слід піддаватися, тимбільше, що тут не про відбудову, а лиш про розбудову свого національно-культурного здобутку розходиться.

Покажім, кому слід, що свідомість національна і культура наша сильніщі ніж брутальна сила наших ворогів, та що ми сильно зорганізовані не лиш по їх „кресах", але по цілому світі і тому скорше чи пізніще належне собі місце між культурними народами мусимо здобути.

Хай по тримісячній отсій кампанії не лишиться ніодна українська дитина в Злучених Державах, котра до цеї орґанізації не належалаб і не ступалаб слідами батьків у розбудові цеї твердині в дальшу користь собі і свому поколінню, на глум ворогам, а на славу Україні!

МИКОЛА МУРАШКО, гол. предс.;
ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАМЯТАЙМО НА АМЕРИКАНСЬКУ ПРЕСУ.

Польща намагається на всі способи переконати публичну спінію світа, що вона не допустилася в Галичині ніякого злочину. В тім помагають їй й американські Поляки своїми дописами до американської преси.

Ми, Українці, мусимо на це відповідати. Не вистарчить, щоби відповідала одна редакція, організація чи один комітет. До цього треба праці всеї нашої іміграції, себто головно тої частини, що має відповідне знання англійської мови і і розуміє справу. Такі люди є і коли би кождий з них завдав собі трохи труду, то ми могли би спопуляризувати українську справу між американським народом і представити Польщу у властивім світлі.

Михайло В. Гузар,
Ґрейт Нек, Л. Ай.

ПРИЇЗД ВИЗНАЧНОГО ЛИТОВЦЯ І ПРИЯТЕЛЯ УКРАЇНЦІВ.

На днях одержали ми телеграфічне повідомлення з Ковна, що з Литви виїхав до Америки професор Михайло Біжишка. Має він прибути до Ню Йорку десь коло 20. січня. Професор Біжишка відомим борцем за незалежність литовського народа та великим приятелем Українців. Він належить до президії Литовсько-Українського Товариства в Ковні й завжди брав активну участь у діяльности Українців, які живуть на іміґрації в Литві.

Проф. Біжишка приїжджає до Америки, щоби тут зорганізувати американських Литовців в справі Вільна, властивої литовської столиці, загарбаної в підступний спосіб Польщею. Шановний гість буде старатися ввійти тут у зносини з Українцями і Білорусинами, а я певний, що Українці визискають його побут до затіснення литовсько-українських відносин.

Казис Відікавсказ,
Филаделфія, Па.

НОВИЙ ТВІР КАВТСЬКОГО.

Відомий теоретик соціялізму Кавтський видав новий твір п. з. „Большевизм у сліпій вулиці". Твір вийшов уже в кількох перекладах, між іншим у російському із вступним словом меншевицького діяча, Дана. Кавтський займає проти большевизму крайнє вороже становище і доказує, що нарід може позбутись большевицької тиранії тільки шляхом революції. Натомісць Дан твердить, що антибольшевицька революція довела6 до бонапартизму, тому тільки шляхом еволюційного переродження большевизму можна дійти до демократії. На думку Кавтського большевизм не є жаднмм соціялістичним рухом, жадною революцією, але справжньою реакцією і поворотом до тиранії. Комуністична партія стала упривілейованою клясою, „шляхтою", яка змінила все населення в рабів. Колективізація вводжена насильно є одним насміхом над марксизмом і демократією. Большевизм мусить упасти, як тільки селянство матиме мінімальну можливість виявити свою волю.

КІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Сеєстр. Н. З. П. Д. М., від. 112, повідомляє своїх членниць, що на річнім мітінґу 4 січня вибрано уряд на 1931 рік як слідує: Марія Розуміло, предс.; Марія Гавриляк, заст.; Марія Тулай, секр.; Параня Різунь, заст.; Ева Лялюк, скарб.; Катер. Лучка, заст.; Катер. Габрівська і Марія Савчин, контрольорки, Варвара Цапик і Катер. Кавалець, надз. хорих; Олена Проць, рек. секр. Місячні збори відбудуться 25 січня, в неділю, в гали церковній, сейчас по Богослуженню. Пригадується довгуючим членицям вирівнати свої залеглости, бо в противнім случаю будуть суспендовані. — Марія Розуміло, пр.; Марія Тулай, секр.; Ева Лялюк, скарб.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Державне свято.

Наша громада, яка гуртується біля української католицької церкви, святкувала цього року Листопадове Свято дня 23. листопада в Українськім Домі „Просвіти".

Концерт зачався в годині 8 вечером вступним словом, яке виголосив громадянин Онуфрій Шабатура, а в якім візвав присутних до дальшої допомоги рідному краєви в його визвольних змаганнях.

Відтак слідували співи хору під проводом гром. М. Костенка, а далі деклямації, дуети, гри на скрипці і пяні.

Довший реферат про визвольну боротьбу українського народа й про кріваві події в краю виголосив гром. М. Канюк. На закінчення додав присутним завзяття гром. П. Федорців.

Продукції хору, деклямації й музичні продукції випали вдоволяючо й залишили на слухачах гарне враження.

Свято закінчено відспіванем національного гимну.

Підчас свята зібрано на галі $57.60, а з панахиди було $36.28. З відзнак прийшло $9.45. Разом було приходу $103.33, а розходу $20.40.

Вислано на наших інвалідів в краю через Обєднанне $83.

Жертвували: Ів. Олійник $5; Р. Бачинський $2; по $1: В. Сопотюк, О. Ст. Лоя, Д. Дилявський, О. Шабатура, М. Максимів, П. Вонс, В. Рефьцо, П. Угринчук, М. Канюк, М. Запорожан, Ст. Романюк, Й. Процьків, Й. Греськів, Н. Кучинський, О. Семирозум, Н. Дмитрук, Й. Шміґановський, А. Проскурняк, С. Комар, Н. Мандзен, М. Кіт, В. Комар, Ф. Пікула, Л. Харчишип, Н. Бойко, Н. Бачинський, Т. Музика, І. Гоман, О. Х. Якобчук. Н. Симотюк, К. Паньків, І. Т. Денис, д-р А. Ґрановський, О. Козак, І. Кіт, П. Федорців, Н. Костенко; по 50 ц.: П. Гавриш, П. Павчак, А. Пікула, А. Мандзен, П. Кузів, П. Мандюк, А. Процай, П. Юрдиґа, А. Греськів, П. Гайва, М. Ґрубрин, М. Ковалів. М. Мандзен, П. Кольба, Д. Вовк, І. Сухорович, А. Сінкевич. — Дрібними датками зібрано $3.10. — Разом $57.60.

Зібрано на панахиді в укр. кат. церкві св. Константина:

Жертвували по $1: А. Зубрицький, Н. Запорожан, І. Кіт, М. Кіт, Н. Бойко, С. Романюк. О. Семерозум, Ф. Ірха, І. Сухорович, Т. Квасний, Р. Бачинський, П. Мандюк, Т. Вонс, Т. Садовська, П. Павчук, Н. Денис, Н. Бачинський, П. Бутрин, П. Угринчук, В. Рефцьо, М. Блажкевич, В. Кіт, І. Шмігановський, Й. Греськів; по 50 ц.: І. Олійник, М. Канюк, Т. Ільницький, М. Хас, А. Проскуряк, Д. Сопотюк, В. Кучинська, А. Греськів, О. Козак, М. Мандзен, Н. Кіт, А. Денис, К. Кіт, М. Кіт, К. Кузів, А. Хас. — Дрібними датками зібрано $4.28. — Разом $36.28.

Й. Греськів.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На боєву акцію.

Новозорганізований відділ ім. Юліяна Головінського ухвалив на своїх зборах вислати на УВО $30 і тим випочаткувати свою діяльність, звернену на допомогу визвольній боротьбі в краю.

Уряд ОДВУ.

Капраль: Чи я командував: „Виступати до вправ!" чи „Виступати до купелі!"

Рекрут: „Виступати до вправ!", пане капраль.

Капраль: Коли так, то запни собі ґузик на блюзі!

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

V.

Волощина (пов. Підгайці).

Слава на віки! Дорогий Товаришу. Насамперед перепрошую тебе, щоб не гнівався, що лист писаний олівцем, а не атраментом. Причина цьому така:

Дорогий товаришу! Як може тобі вже відомо з часописів про події, які діються тут коло нас. Коло нас від довшого часу горять фільварки, панські стирти по полю, читальні, кооперативи, українські школи, приходства й навіть богатші господарі й Американці; також польскі кольоністи. Хто ті пожарі робить, не відомо, а терпить за те український нарід, бо всюди в часописах кричать, що то Українці палять, Українська Військова Организація (УВО). І за то надають старости повітові ріжні варти, котрі ми мусимо робити. Подумай собі, товаришу, кожної ночі 12 вартівників і по 2 радні. Це є мука для людий: в день роби, а в ночі йди мерзти на варту та ще де, коло польських стирт, коло постерункового телеграфу, коло залізного мосту. У селі 6 вартових, а радні ходять і контролюють варту, щоби не спала, крім того ще кождої доби стоїть 2 фірі в службі, кождої хвилі готові до виїзду туди, де потрібно постерунковому. Отож таку варту я нині в день роблю коло панських стирт, бо варта коло стирт і коло моста робиться як день так ніч, щоби хто не запалив. Маю богато часу дорогого, бо, як знаєш, нині час то гроші й не хочу часу стратити на дурно, то постановив я собі через цілий той день божий від години 5 рано до год. 7 вечір з тобою, любий товаришу, провести в розмові, а передовсім пожаліюся перед тобою через той лист, бо нема кому тут пожалуватися, кождий має такий жаль, що хотів би його висказати, та нема перед ким, або боїться, щоби не набили. Тепер такий час настав, що як що говориш, то оглядайся, хто слухає, бо за годину вже маєш гостей.

То тому, товаришу, пишу цього листа олівцем, бо не дома при столі, тільки в дубині коло стирт на колінї, сидячи на землі.

Дорогий товаришу, я від тебе отримав три листи, за котрі тобі дуже дякую, що ми довідалися, що ви там здорові, але ведеться нам, щобі навіть не казати. Та буду старався тобі його коротко описати.

Дорогий брате, я знаю, що тебе цікавлять наші справи. Отож я хочу тобі дещо з того написати, не богато й не все, бо не знаю, чи ти отримаєш цего листа.

Коло нас тепер таке життя, що навіть в історії не читав, коли то таке могло бути. Хіба що ще колись, як панувала Польща за круля Саса. Тоді подібне діялося, як нині коло нас. Всюди по селах роблять Українці великі варти коло всего. Та це ще пів біди. Кождої ночи лягаємо спати й не знаємо, чи певний до рана в спокою переспиш, а ще як коло нас боїмося огню, бо поголоска пішла, що мають спалити й більше богатших господарів. З того такий страх коло нас панує, що ніхто не є певний себе нині. З приводу тих пожарів влада вислала на Галичину карну експедицію проти селян Українців. Також і по містах. То є поліція з корінної Польщі. Інша експедиція карна складається з кавалерії польських уланів.

Що такі експедиції виробляють по українських людях, то я не годен тобі, товаришу, всього написати. На Волощині, Божикові й в Литвинові ще не були, але сподіємося. Розповідають з других сіл люди, де така експедиція вже була, що на самиперед, як приходять у село, то розкватировуються по хатах, а коні по стайнях. Як стайня мала, то до стодоли на тік. Кождий господар мусить ті коні своїм зерном нагодувати, напоїти й вичистити, а потім тих жовнірів, котрі в него на кватирі, мусять нагодувати. Ріжуть курей, качок, мусить бути тютюн, горівка й пиво, а нема, то гарапом зверху і мусить бути. Потім кождий господар мусить дати від 1 до 8 кірців збіжа контрибуції. Самі жовніри розбивають кооперативи, читальні й всякі товариства українські. Розбиваючи на прах, вони все по більшости спалюють, поливши нафтою. Потім шукають за паліями, що палять панські стирти. Шукають по стіжках, по оборах і у мішках, всюди. При тім мішують все на купу: овес, жито, пшеницю, тощо. В коморі, чи в хаті, все скидують на одну купу: начиння, убрання зі скрині, подушки порозпарують і пірє по хаті розтрясуть, муку, капусту, огірки на купу все змішають; вікна побють і ще скло на ту саму купу скидають. Потім поллють нафтою. Понабивають при тім кождого, хто попадеться їм. Такої радісти наробіять в цілім селі. До того ще порубають ліжка, крісла, столи, шафи, розшивають стріхи й здирають верхи з будинків. В хатах підлоги вирубують, млинки, січкарні, ріжні машини ломлять, а путні й рискалі, вили й збіже забирають собі.

Так побудуть у селі зо 2 дні або й більше. Тоді змушують війта підписати й потвердити печаткою, що вони спокійно без шкоди перепровадили ревізію в селі тім а тім, шукаючи за паліями.

І йдуть собі до другого села, лишаючи по собі руїни з господарств такі, що те село, через котре вони перейшли, то не відчується й за три роки. Подумай, товаришу, за самі шиби на вікна казав скляр у Підгайцях, що він заробив іно з одного села Гайворонка 600 лолотих.

Дорогий товаришу, не можеш собі того навіть уявити, що то діялося і за що нам так дістанося. Не думай, товаришу, що по шпиталях люди лежать побиті. Кількох уже померло від побоїв. Навіть священиків не пожалували, а що найсвідоміщих селян господарів то мабуть кождий набрав, що влізло. Думаєш, товаришу, що на мені шкіра не терпне, бо як знаєш, я також не сидів за печію. Кажуть, як приїде в село експедиція, то всіх має списаних на папери, що як би хотів десь сховатися в лісі, то шукають, а дома роблять більше шкоди.

Покищо у нас ще того не було, бо кажуть, що наш пан Слоніцький старається, щоби не було експедиції, бо каже: „В мене пожару ще не було, бо мої люди добрі, варту роблять, не опираються", але чи вдасться йому упросити, то сам каже, що трудно.

Так трохи я тобі написав, товаришу, яке наше поводження. Ще друга біда, що наше всьо таке таке, як борщ, а жидівське дороге, що не можна ніяк викрутитися, щоб навіть мав сто голов. Марні чоботи купити, то треба продати 4 кірці жита, в когo є. А як нема, от тоді крайна нужда. Свині дуже тані, худоба також. От наприклад я купив в липні пацятко за 30 зол., а нині вже підсвинок добрий, то вже було би 40 зол. Ну, що я зароблю? — Зима йде, а за що ріжні драчки, а де взяти гроші, то не знати. Як так потриває дальше, то я не знаю, що з того вийде.

Твій
Н. Н.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ТРОЙ, Н. Й.

Збірка на УВО.

Пересилаємо до Обєднання на боєву акцію Української Військової Організації збірку, переведену в нашій громаді, в сумі $257.00. Згідно з постановами останнього Конґресу Обєднання переведено в нас збірку жертв по домах в день протесту проти дицьких звірств, 15 листопада. В день жалоби, 16 листопада, в часі поминального богослуження за душі поляглих у визвольних боях Героїв і замучених ворогами Мучеників, відправленого нашим священиком о. І. Гундяком в українській православній церкві св. О. Николая, переведено другу збірку, до якої священик долучив пізніше жертви, зібрані на УВО в часі мирования. Крім того переведено ще одну збірку в часі Листопадового Свята 30 листопада.

Збірки представляються, як слідує:

На руки колекторок, що добровільно зголосились до збирання жертв по домах, **пані Ксені Мельник** і **пані Анни Пендер, зложили** по $2: Макс. Місінович і Василь Суханчак; по $1: А. Бачинський, Он. Мельник, Я. Куцик, Д. Керман, А. Пендер, І. Ткач, Гр. Джинджиристий, Як. Джинджиристий, Гр. Шклярик, І. Бачинський, Н. Дримух, М. Война́ович, Пар. Стадник, Катер. Філь, Мар. Ясінська, Л. Філь, М. Пискош, М. Юзенків, Д. Барна, М. Данила, А. Стасяк, Ст. Бомба; по 50 ц.: А. Хромяк, Мар. Філяк, А. Сушко, М. Сичик, П. Риганич ст., Т. Муха, Гр. Бомба мол., А. Мацко; по 25 ц.: І. Стець, Іл. Голубовський. Разом $30.50.

На руки колекторів, Павла Бойка і **Павла Качмара,** зложили по $5: П. Риганич мол., П. Орецький, прот. о. І. Гундяк; В. Карачковський $4; Ол. Заяць $3; И. Крушельницький $2.50; по $2: П. Бойко, І. Базар, А. Корнят, І. Бурега, І. Назаревич, І. Дмитерко, С. Ференц, П. Джинджиристий, П. Пицик, Т. Мельник, В. Пашкевич, Н. Тихоня; по $1: П. Лисиця, Горп. Левкович, П. Пняга, Г. Рафун, П. Кучма, Я. Вовк, О. Ковальчик, Т. Ляцкович, П. Мосевич, В. Москалик, А. Юржин, В. Губіцький, Н. Ониськів, І. Данила, Г. Фересюк, В. Повалюк, М. Коваль, П. Качмар, Іл. Павуляк, Д. Паробик, О. Било, І. Романишин, П. Мента, П. Пняга, Д. Базар, О. Бомба, Г. Бомба ст., А. Чубик, Д. Петрицький, Е. Студенька, П. Олійник, І. Янчак, А. Біндер, Роз. Покида; по 50 ц.: А. Дудик, П. Ромин, А. Паславський, А. Мурза. Разом $84.50.

Збірка на Листопадовім Святі. прот. о. І. Гундяк $4; по $2: Гр. Джинджиристий, Микола Ониськів, Мик. Деревецький; по $1: О. Бомба, М. Спяк, П. Мента, А. Пендер, П. Бойко, О. Заяць, А. Ониськів, А. Мидяк, Л. Завійський, І. Урбан, І. Янчак, Г. Бомба ст., В. Футулуйчук, І. Дмитерко, В. Повалюк, І. Ткач, П. Мосевич, І. Бачинський, І. Данила, М. Рафун, І. Легуняк, В. Вовчук, С. Чайковський, А. Юржин, П. Кучма, С. Базар, М. Місінович, П. Риганич, П. Джинджиристий, А. Юзенків, І. Назаревич, М. Тихоня, П. Качмар, О. Коник; дрібними $24.30. Разом $70.30.

Жертви, зложені організаціями: Українсько-Американський Горожанський Клюб $50; Українська Православна Церква св. О. Николая (збірки) $25; Бр. св. О. Николая, від. УНС., $25; Сестр. св. Ольги $15; Комітет концерту В. Ємця (збірка на вечері) $13. Разом $128.00.

Разом всіх жертв $313.30.

Видатки: подорож бесідника $25; каблі і телеграми протесту $15.81; оголошення $8; розходи концерту $5. Разом розходів $53.81. До Обєднання на УВО висилається $257. Остає в касі для дальшої збірки $2.49.

СПІЛЬНИЙ КОМІТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ РОБОТИ:

Ол. Заяць, предс.; **І. Ткач,** кас.; **Гр. Джинджиристий, Павло Бойко,** секретарі.

POLAND STORM CENTER

Discussion of Atrocity Charges By Ukrainians, With German and American Slants

FOXY LANDLORDS!

Editor of The Record:

Sir:—Your correspondent on December 18 was aroused without cause. When Dr. Gallan thanked you for your sympathetic editorial, he mentioned only a few excesses perpetrated by the Polish Government on peaceful Ukrainian population. Daily mail from our friends and relatives brings us additional descriptions of ruins and atrocities done to Ukrainians by Polish chauvinists.

The War Is Over, But—

I will not attempt to defend Germany. War is over and the cry: Wolf! Wolf! or Germans, lost its scare. Besides, the United States does not have an eternal grudge against Germany. It was noted so on numerous occasions.

But as to other assertions of Mr. Kicinski, I will point out that my husband and my brother-in-law fought in the ranks of the U. S. Army, not for the right of Poland to enslave Ukraine but as President Wilson said: for the freedom of all nations!

It is true that Poland has not received all territory that she dominated prior to partition. But lost territory was not Polish. Thirty per cent. of Poland's population today is non-Polish. This is according to Polish census reported a few years ago.

Accusation of Polish Government that Ukrainians are setting on fire the property of Polish landlords is not true. Here I will cite the Polish Governor of Western Ukraine, or as your correspondent calls it, South Poland: "Only 50 per cent. of incendiarism can be charged against Ukrainian military organizations."

To whom should be charged the other 50 per cent.? To the landlords themselves? Due to the present low price of grain, the foxy Polish landlords seek for salvation in fire insurance companies. Very simple! Insure the property or harvest at high price, burn it and blame it on Ukrainians afterwards. Just collect insurance money without worrying about market values of the products.

"Made in the Image of Him"

But let us assume that Ukrainians did set fire to Polish landowners' property. Did the government even attempt to find the guilty? No! The incendiarism was used only as an excuse for brutal and ruthless treatment of Ukrainians. Permit me to quote part of the article from The New Republic of December 17:

"Correspondents of The Manchester Guardian and of The Chicago Daily News have just been through the districts in question, and give testimony whose reliability cannot be questioned as to what has been done. The Poles have destroyed the Ukrainian co-operative shops and the reading rooms and offices of all their cultural societies. In some cases peasants had set fire to haystacks and out-houses on Polish estates, and the soldiers, with no attempt to find the kuilty persons, have beaten scores of men so terribly that in some cases they will be invalids for life.

"All inhabitants of small areas are herded into a barn and the men are laid, one after another, upon a table, and beaten into unconsciousness; they are then revived with water and beaten again. The peasants say that at least five men have been killed by the soldiers. The Poles admit the deaths, but contend that three of the victims were 'shot while trying to escape'!—good old military excuse!—and that the two others 'died of illness while under arrest'! Even women and children have been beaten when not properly subservient, and women have been raped in accordance with the general custom of the soldiers in an alien countryside. Much property of the peasants has been destroyed.

"The correspondent of The Manchester Guardian visited 11 peasants lying in the primative hospital in Lvow, their flesh beaten to a pulp, and obtained photographs of their injuries, the Poles promptly making every effort to find and destroy plates and the prints. Here is a situation which is quite as fit subject for attention by the League as the disfranchisement of Germans in the 'Polish election."

Monstrous!

Only the other day I received a letter from my parents in which they state that in the village of 250 persons 60 were mercilessly beaten; some of them after beating were bedfast for two months. Girls were raped. Women that were in confinement bed were dragged out, insulted and beaten. In one village soldiers said to a woman that was in a sick bed, "We will see that you do not raise any more pigs," meaning Ukrainian children. That woman is still fighting with death.

Sir! The tortures and suffering that the Ukrainians are being subjected to cannot be described in a hundred volums.

I will end with the headline from The New Republic: "Poland, Victim of Oppression Yesterday, a Worst Oppressor Today."

HELEN STOGRYN.

* * *

NAMES OF VICTIMS

Editor of The Record:

Sir:—Singing beautiful notes in praise of Poland Mr. T. J. Belarski in his letter December 24 contends that "no Ukrainian men, women or children were ever flogged to death by Polish police and soldiers." It would be impolite to ask the editor for use of so much valuable space of The Record for printing hundreds of names of poor, innocent Ukrainians flogged to death, but the publication of a few will perhaps convince the respected readers that the defenders of atrocities committed on Ukrainians are all chauvinistic Poles and don't know what they are talking about.

Just in one village of Kiernica in the district of Grudek Jagiellonski the following peasants were beaten to death September 25: Olexa Mensa, Nikolaj Moroz, Stefan Fiktacz, Antony Szandra and Tymko Szmaga—all elderly persons.

The Polish press had to admit the deaths in this case, because the dying men were visited by the correspondent of Manchester Guardian in the primitive hospital in Lemberg, their flesh beaten to a pulp all over the body.

The same correspondent obtained photographs of their injuries, the Poles promptly making every offort to find and destoy the plates and prints.

The correspondent of Chicago Daily News and Buffalo Daily News, Mr. Farson, has also been through the districts in question and gives testimony, whose reliability cannot be questioned, as to what has been done. Read what happened to Mr. Farson in Poland while he was visiting the suffering Ukrainian people at Gaje, near Lemberg, November 12 (Buffalo Daily News, November 15). Read how the bold Poles treated him, a correspondent of an American newspaper, an American citizen, who listened to the invitation of the Polish Ambassador to visit the ruined districts and find out the truth for themselves. Arrest, jail, no permision to communicate with the American Consul.

Another United States citizen, Mr. Fedoryshyn, of Detroit, was so terribly beaten by Polish gendarmes that the American Consul had to take him into his personal care and escort him through the frontier.

We will hear some more about it because the case is already in Court.

To substantiate the Ukrainian charges of barbaric cruelty of the Polish Government I submit the authentic letter of Bishop Rt. Rev. John Buchko, of Lemberg, which you will find with this letter. I wish with all my heart you could publish it. The Bishop is taking all responsibility upon himself for every word he is saying there. Can there be any doubts about the brutalities of Polish Government?

VLADIMIR KOVAL.

* * *

'EVERY EFFORT'

Editor of The Record:

Sir:—"The Polish Government exerting every effort to improve the lot of the backward people, etc."—is that what I hear from Mr. Belarski in his letter of December 24? That is a very mean statement, without any foundation.

During the Austrian rule in Galicia before the war, Ukrainians had a public school in every village; a high school in every large town, such as Tarnapol, Zoloczin, Lemberg (3), Stanislawiw, Kolomya, Rohatyn, etc.; three Ukrainian faculties (Law, Philosophy and Theology) attached to the University of Lemberg, and a number of private schools, sponsored by private funds.

After Poland occupied the territory the "improvements" consisted in closing every high school, private school and the faculties in the university so that not one single school remained.

Polish unversities refused to admit Ukrainian students. The Ukrainians endeavored to organize a secret university privately, but in the year 1922 it was spied upon and also closed.

In their despair and strife for attaining a higher education, the Ukrainians organized, with the permission of the Czechoslovakian Government, two universities, one in Prague and the other at Podebrady in Czechoslovakia.

So as a result the Ukrainian students were compelled to go abroad to study: Czechoslovakia, Vienna, Paris, Berlin, Danzig were chosen as the usual places of learning. Paying school taxes in Poland and relying upon foreign governments for receiving their higher education. That is the way Poland is establishing her plan of „improvements" for the Ukrainians.

A U. of P. Ukrainian.

I was one of the students whose ultimate goal was the University of Pennsylvania in Philadelphia. I graduated in 1926 and since have become an American citizen.

Your Polish readers use nice flowery expressions in their letters, so far printed in The Record, but not being able to substantiate their defense of brutal Polish Government, they use, over and over again, the same argument for their own existence in this world. It is, "because they saved Europe from bolshevik invasion."

This is not true. Warsaw, and therefore the rest of Europe, was saved from the bolshevik by the French general, Weigand, with his cooks, secretaries and Frenchmen, casually attached to his staff, and without having much military training, while at the same time the "brave Pilsudski's Legionaires were panic-stricken."

Should the fact that the bolsheviks were defeated at Warsaw justify the Poles, before the eyes of the world, to destroy the civilization of minorities? Does this justify them to demolish co-operative stores, libraries and churches?

Mixed Nationalities.

While the leading men in the Polish Government again and again declare in the presence of Ukrainian representatives that the severest measures will be applied against the Ukrainian people, the head of the Department for Questions of Nationalities in the Ministry of the Interior, Major Suchul, at a meeting of selected representatives of the foreign press, lauded the "pacific" attitude assumed by Poland towards the Ukrainians. He only failed to explain why up to the present time cultural autonomy and local self-government has not beet established, why there is no Ukrainian university and why everything is still lacking which Poland obliged herself to accomplish by 1924.

Is the League of Nations altogether deaf or just under the impression of "pleasant dreams" of peace?

IVAN SHUMYLO.

(The Philadelphia Record, January 4, 1931).

ПРАЦЮВАЛИ НАД ГРАМАТИКОЮ 296 ЛІТ.

З Парижа доносять, що там закінчили працю над французькою академічною граматикою. Та праця тревала 296 літ, а вислід її змістили в одним невеличкім томику. Се немов екстракт пильности і мудрости цілого ряду поколінь учених на тій области.

ГОТЕЛЬ ЛЯНДРІ.

Всі собі пригадують сензаційний процес французького Синьобородого Ляндрі, який примацовав до самітної віллі недалеко Парижа жінок і там їх убивав.

По смерти злочинця вілля стояла самітна, а цікаві Американці робили туди прогульки, оглядаючи її. На днях підприємець урядив в цій віллі готель і назвав його „Готель Ляндрі". Помисл увінчався повним успіхом. Всі кімнати постійно заняті. Дивні є бездорiжжа людської цікавости!

ДВА ЗАСУДИ СМЕРТИ В СТАНИСЛАВОВІ.

В Станиславові відбулася на днях перед суддями присяжними розправа проти селян Кривенка й Юлії Іванців, котрі разом вбили мужа Юлії, Тому Іванціва. Вбивства доверщили вони на спілку, крадькома в ночі дня 9-го липня м. р. Труна винесли й кинули на сусіднє поле. Кривенко від довшого часу був любчиком Юлії і тому мужа її треба було усунути. Трибунал засудив обох обвинувачених, які до вини призналися, на кару смерти через повішення. Перший має бути повішений Кривенко.

ЗДОБУВ ВОРОТА І ПОМЕР.

Оноді на мечу в Берліні трапився трагічний випадок. Грач одної дружини відбив мяч своїми грудьми і тим способом здобув для своєї дружини ворожі ворота. Але по годині цей самий грач помер наслідком того, що підчас відбивання мяча грудьми йому прорвалися серцеві мязи.

ПОЛІЦІЙНЕ ОРУЖЖА.

В Берліні продумали нову зброю для поліції. Є це приноровлення газових набоїв до пального оружжа. Після вистрілу витворюється моментально газова хмарка, яка зовсім обезвладнює людину і рівночасно зовсім не шкодить їй на здоровлю. Вся німецька поліція дістане вкоротці ту нову зброю.

РОДИЧІ ПОРУБАЛИ СВОЮ ДИТИНУ.

Недалеко Семерінгу (Австрія) поліція найшла порубаного трупа дитини. Слідство виявило, що свою дитину порубала 25-літна жінка залізничника Мікуляска. Вбийницю і її мужа поліція арештувала.

МАНДОЛІНА З 24 ТИСЯЧ СІРНИКІВ.

Один німецький столяр, Іван Шольце, змонтував з 24-рох тисяч сірників мандоліну. Ця мандоліна має такий самий звук, як усі інші, зроблені з доброго матеріялу. Будова тієї мандоліни тревала пів року.

МАЛЕНЬКА КВАРЦЕВА ЛЯМПА.

Берлінський лікар, д-р Вестман, сконструував кварцеву лямпу, яка є така маленька, що її можна вмістити до нутра людського тіла і насвітлювати безпосередньо ... рі органи. Як бачимо, то поступ у техніці уможливлює і медицині користати з уліпшених апаратів.

В ДОБІ РЕКОРДІВ.

Наша новітня наука здобула небувалий досі рекорд. Ученим вдалося сконструувати апарат, при помочи якого можна буде виміряти одну мілярдову частину секунди. Треба згадати, що вже віддавна істнує апарат, яким можна відміряти одну стоміліонову частину міліметра.

ВІДДАЛЬ ЗЕМЛІ ВІД СОНЦЯ.

Віддаль землі від сонця виносить 150 міліонів кільометрів. Її можемо собі уявити тільки при помочи порівнання. І так: літак, що летить на годину із скорістю 200 кільометрів, мусів би летіти 86 літ, щоби ту віддаль перелетіти. Щоби перелетіти віддаль від сонця до Марса, мусів би той самий літак летіти 130 літ, а віддаль від сонця до Нептуна — 25,800 літ.

Батько: Ви ходите до моєї дочки вже четвертий тиждень. Чи маєте поважні наміри?

Юнак: Так, я намовляю її, щоби купила собі авто у фірмі, в якій я є аґентом.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП. (44)

Вони зударилися об себе як два бики, і як вовки старалися дістатись до горла противника. Джейн, пристиснувшися до пня дерева, з руками на грудях, очима, широко отвореними зі страху, захоплення й подиву, видивилася, як малпа й малполюд билися за подолання її.

Великі мускули на шиї й плечах Тарзана виступили в ґузи під великим напруженням. Його велики мясні на раменах і передраменах відбивали сильні клевани малпи. Його довгий ніж уже затоплено кілька разів у тіло Теркоза й напився його крови. Потім великий труп скотився без життя на землю.

Верства віків цивілізації й культури опала з Джейн. Се була первісна самиця в ній, що скочила з простягненими раменами до мущини, що боронився за неї й здобув її. І Тарзан обняв її, притулив до себе й поцілував.

Нагло його лице вкрилося червоним румянцем. Вона віддихнула Тарзана від себе та сховала лице в долонях. Він знова підійшов до неї та обняв її. Вона обернулася до нього як тигриця, вдаряючи його в груди своїми малими кулаками. Тарзан не розумів сего.

Ще хвилину тому Тарзан думав відвести її чим скорше до її людий. Тепер ся постанова пропала. Він чув мягке, гнучке тіло коло свого. Він знов пробував обняти її, але вона знова відіпхнула його від себе. Тоді Тарзан узяв її на руки й заніс у гущавину.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".